

(بررسی کتاب) المپیادهای ریاضی بلژیک، دانشمند، سال ۲۸، شماره ۹، آذر ۱۳۶۹، ص ۱۲۰ -

بررسی کتاب

۱۰۰ (گیاه، ۱۰۰۰) استفاده نویسنده: ایوروشه مترجم: مرضیه آزاد ناشر: انتشارات ناهید/۱۳۶۹ ۲۹۴ ص/ ۱۵۰۰ ریال

مدتها قبل از آنکه دارو از طریق سنتزهای شیمیایی تولید شود گیاهان مشکل‌گشای انسان بودند، و بشر با تجربه و مشاهده اعجاز آنها را دریافته بود. مصریان، یونانیان، ایرانیان، چینیان و دیگر تمدنهای قدیمی فوت و فن استفاده از گیاهان را بخوبی می‌دانستند و دانسته‌هاشان را به نسلهای بعدی منتقل می‌کردند. به زبان فارسی و عربی نیز چندین کتاب نوشته که حاوی اطلاعات دارویی و درمانی گیاهان است به یادگار مانده است.

در دوران جدید، حتی پس از پیشرفت علم شیمی و داروسازی نیز، این گرایش به استفاده از گیاهان در درمان، هنوز از فرآورده‌های گیاهی تهیه می‌شوند. اما چون برای درمان همه بیماریها و دردها، نمی‌توان به چنین گیاهانی اتکا کرد، پس می‌باید در اعتقاد به اعجاز گیاهان چندان راه افراط نیمود.

از جمله کسانی که به اهمیت دارویی گیاهان - در حد معقول - به داده و به مطالعه آن پرداخته، نویسنده این کتاب است. او با گنجای گیاهشناسی بنا نهاده که امروزه گسترش یافته است و یکی از مراکز مهم گیاهشناسی فرانسه به شمار می‌آید. ایوروشه یکی از برجسته‌ترین تولید کنندگان فرآورده‌های زیبایی است که روزگارش را میان طبیعت و تحقیق در آزمایشگاههای خود می‌گذراند. ۱۰۰ (گیاه، ۱۰۰۰) استفاده به اختصار به مشخصات گیاهشناختی و تاریخیچه صد گیاه که عمدتاً موارد استفاده دارویی و زیبایی دارند می‌پردازد. در این کتاب، قسمتهای مورد استفاده هر گیاه با اشاره به ترکیبات شیمیایی آن ذکر می‌شود و راههای مصرف آن برای درمان بیان می‌گردد.

در ابتدای کتاب، فصل چیدن گیاهان و چگونگی خشکاندن آنها نیز ذکر می‌شود. جدول کاملی هم به منزله راهنمای فشرده موارد مصرف این گیاهان در کتاب گنجانیده شده است.

۱۰۰ (گیاه، ۱۰۰۰) استفاده با ترجمه نسبتاً روان و چاپ خوب کتابی است که می‌تواند برای همگان مورد استفاده باشد، گویا که کاربردهای دارویی این گیاهان و گیاهانی از این دست در دنیای پزشکی هنوز مورد بحث است.

اشرف اعزازی
المیادهای ریاضی بلژیک
(۱۹۷۶ - ۱۹۸۷)
مترجم: عبدالحسین مصحفی
ناشر: انتشارات فاطمی/۱۳۶۹
۲۹۵ صفحه، ۱۰۰۰ ریال

المیادهای ریاضی جهانی که هر سال در یکی از کشورهای جهان برگزار می‌شود، بهانه مبارزه‌ای دوستانه و سالم بین جوانان دانشدوست سراسر جهان است. چند سالی است که دانش آموزان ایرانی نیز در این المیادها شرکت می‌کنند و تاکنون به نتایج چشمگیر و افتخارآمیزی دست یافته‌اند. علاوه بر این المیادهای ریاضی جهانی، در بعضی کشورها المیادهای ریاضی در سطح کشوری نیز برگزار می‌شود. در ایران هم چند سالی است که شاهد برگزاری این مسابقات هستیم. پیشگام این کار کشور مجارستان بوده که از سال ۱۸۹۴ به بعد، هر ساله چنین مسابقه‌ای در آن برگزار می‌شده است.

کتاب حاضر مجموعه‌ای از پرسشها و مسئله‌هایی است که در المیادهای کشور بلژیک از سال ۱۹۷۶ تا ۱۹۸۷ عرضه شده است. پاسخها و راه‌حل مسئله‌ها نیز در کتاب آورده شده است. آقای عبدالحسین مصحفی، مترجم این کتاب برای اغلب دانش آموزان، دانشجویان و فارغ‌التحصیلان کشور ما چهره شناخته شده‌ای هستند و در اینجا تنها یادآور می‌شویم که ایشان علاوه بر سابقه طولانی در تدریس ریاضیات و ترجمه و تدوین کتابهای ریاضی، سالها مجله یگان را منتشر می‌کرده‌اند. برای آشنایی بیشتر با زندگی و کارنامه خدمات علمی و فرهنگی ایشان می‌توانید مقاله "ریاضت برای ریاضیات" را که در دانشمند (شماره تیرماه ۱۳۶۹) منتشر

شده است بخوانید.

شاید به نظر کسانی که دستی از دور بر آتش دارند و احیاناً آوازه کامپیوترهای مترجم را شنیده‌اند، کار ترجمه امری مکانیکی و بی‌دردسر جلوه کند. لغت‌های دشوار از فرهنگ لغات یافته می‌شود و کار تمام است. حتی برخی دست‌اندر کاران هم ممکن است ترجمه مجموعه‌ای از مسائل ریاضی را کار راحتی بدانند. بد نیست یادآوری کنیم کتابهایی که با همین طرز تلقی "ترجمه" و منتشر می‌شود در بازار کتاب کم نیست. اما این کتابها تنها می‌توانند برای ناشر سود مادی داشته باشند و لا غیر.

کتاب "المیادهای ریاضی بلژیک" از فرانسه به فارسی ترجمه شده و در اصل دو جلد بوده که جلد اول آن مسائل المیادهای سالهای ۱۹۷۶ تا ۱۹۸۱ و جلد دوم مسائل سالهای ۱۹۸۲ تا ۱۹۸۷ را در برمی‌گرفته است. در ترجمه فارسی هر دو کتاب در یک مجلد به خواننده عرضه می‌شود. در هر یک از دو کتاب اصلی، پرسشها و مسئله‌ها نه به ترتیب سال بلکه به ترتیب موضوع (حساب، جبر، هندسه، ...) دسته‌بندی شده‌اند. در ترجمه فارسی، مترجم مسائل را به ترتیب سال مرتب کرده که این کار مفید بسیار وقتگیر بوده است. مترجم برای اطمینان از درستی متن، شخصاً یکایک مسئله‌ها را حل کرده و ابهامات، و اشتباهات و اشکالات محتوایی و چاپی موجود در آنها را در ترجمه فارسی برطرف کرده است. حاصل این دقت و وسواس و پشتکار، تهیه متنی پاکیزه و قابل اطمینان و به قول معروف "بهتر از نمونه خارجی" آن است.

المیادهای ریاضی بلژیک از دومین سال برگزاری یعنی از سال ۱۹۷۷ به بعد سالانه در قالب دو المیاد ریاضی و هر کدام در دو مرحله مقدماتی و پایانی برگزار شده است، یکی با عنوان "مینی المیاد" برای دانش آموزان سه سال اول تحصیلات متوسطه و دیگری با عنوان "ماکسی المیاد" برای دانش آموزان سالهای بالاتر. (در سالهای اخیر یک مرحله نیم پایانی هم به این مسابقات افزوده شده است). سوالهای دو مرحله مقدماتی و نیم پایانی به صورت تستی و سوالهای مرحله پایانی غیر تستی بوده است. در آغاز کتاب، در فصلی طولانی، مسائل تستی مسابقه‌های مقدماتی و نیم پایانی مینی المیاد و ماکسی المیاد هر سال آورده شده است.

مسائل مسابقه‌های پایانی به صورت فصلی جداگانه در آخر کتاب، به دنبال فصل جدولهای کلیدی پاسخ تستهای فصل اول، آمده است.

در پیشگفتار مترجم بر این کتاب، از قول رئیس جامعه معلمان بلژیک آمده است که: "پرسشهای چند گزینه‌ای نباید پیش پا افتاده باشند و نباید تلاش فکری سخت یا عملیاتی وقتگیر را ایجاد کنند...". مترجم با اشاره به دو ویژگی فوق که برای سوالات تستی ذکر شده، مثالهایی در مقدمه کتاب آورده که ضمن پاسخگویی به آنها، ابزارهای کلی کارآمدی برای حل گروه پرشماری از تستهای ریاضی به خواننده عرضه شده است. شک نیست که کار نیکو کردن از پر کردن است. اما اگر این پیگیری در "پر کردن" پاسخنامه تستها، با تعمق همراه شود آنچه با نام "شم حل تستهای ریاضی" در شخص پرورش می‌یابد، صورتی آگاهانه به خود می‌گیرد. در نتیجه، توانایی وی در حل سوالات تستی پیچیده‌تر افزایش می‌یابد و ضمناً قادر می‌شود این "شم آگاهانه" را به دیگران توضیح و انتقال دهد. در مقدمه کتاب، دو مورد از این ابزارهای کلی بیان شده است و جا دارد که خواننده ضمن کلنجار رفتن با مسائل کتاب، تنها به یافتن جواب درست و احیاناً تقویت شم پاسخ‌یابی خود اکتفا نکند بلکه بکوشد تا از این میان ابزارهای کلی دیگری نیز استخراج کند.

کتاب، ظاهر پاکیزه‌ای دارد که با محتوای آن همخوانی دارد. بهای کتاب نیز با مطالب گرانبهای آن می‌خواند به فرض منصفانه بودن، برای اغلب شاگردان مدارس کشورمان سنگین است. جا دارد سازمانهای مسئول با توجه به فایده و ضرورت انتشار این گونه کتابها، تدبیری بیندیشند که علاوه بر نظارت بر قیمت گذاری، جوهری نشان دهند و تدبیری بیندیشند تا با دادن نوعی سوسید امکان عرضه ارزاتر این کتابها به دانش آموزان را فراهم آورند. اما تا وقتی که فرد با حسن نیتی این سطور را بخواند، آن را ببذیرد، کاری از دستش برآید و اقداماتش به نتیجه ملموس برسد شاید دیرتر شود. پس بد نیست که به شاگردان پرکار و مشتاق دبیرستانی که دوروبر خود می‌شناسیم به یاداش موفقیت‌های تحصیلی‌شان یا به مناسبت‌های دیگر، این کتاب یا نظایر آن را هدیه کنیم.

محمد باقری